

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern
*pentru aprobarea Regulamentului privind consultarea populației în procesul
elaborării și aprobării documentației de amenajare a teritoriului și de urbanism*

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind consultarea populației în procesul elaborării și aprobării documentației de amenajare a teritoriului și de urbanism a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (în continuare – Ministerul).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Prezentul proiect de act normativ este elaborat în temeiul art. 32 și 94 alin. (1) din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>În prezent, nu există un cadru normativ specific care să reglementeze procedurile de consultare publică în procesul de elaborare și aprobare a documentației de amenajare a teritoriului și urbanism. Lipsa unei reglementări dedicate, generează disfuncționalități semnificative în procesul de participare publică, afectând integritatea deciziilor urbanistice prin limitarea transparenței și reprezentativității populației.</p> <p>Anterior, acest domeniu era reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 951/1997 din 14.10.1997, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 346 din 28.03.2016. În urma abrogării, nu a fost adoptat un nou regulament care să definească mecanisme etapizate de consultare publică.</p> <p>În lipsa unui cadru normativ dedicat, consultarea publică are loc la etapa de anteproiect a documentației de urbanism, fără posibilitatea unei implicări timpurii și iterative a cetățenilor. Această practică limitează capacitatea publicului de a influența procesul decizional, ceea ce duce la participare redusă și nereprezentativă. Totodată, nu există mecanisme de verificare a apartenenței teritoriale a participanților, ceea ce afectează relevanța consultării. Se constată cazuri în care persoane implicate în elaborarea documentației își exprimă opinii favorabile în procesul consultativ, ceea ce compromite obiectivitatea acestuia. Aceste deficiențe conduc la un proces superficial, alocarea inefficientă a resurselor publice și pierderea timpului personalului implicat.</p> <p>La nivel internațional, bunele practici evidențiază necesitatea unui cadru normativ care să prevadă consultări publice etapizate, desfășurate încă din fazele inițiale ale procesului de planificare urbană. Raportul Urban Policy Making (2019) elaborat de OECD subliniază că implementarea unor mecanisme de consultare publică integrate și continue permite alinierea mai eficientă a politicilor urbane cu interesele comunității, consolidând capitalul social și contribuind la dezvoltarea economică locală. De asemenea, analiza World Bank (2017) confirmă că implicarea cetățenilor în toate etapele procesului urbanistic îmbunătățește transparența și reduce conflictele de interese, aspecte fundamentale pentru o dezvoltare urbană sustenabilă. <i>New Urban Agenda</i> (ONU, 2016) evidențiază importanța participării timpurii și constante a cetățenilor în luarea deciziilor privind dezvoltarea urbană, considerând această practică esențială pentru un urbanism echitabil și durabil.</p>
<ol style="list-style-type: none">1. ONU. (2016). <i>New Urban Agenda</i>. Habitat III, Quito.2. OECD. (2019). <i>Urban Policy Making: Best Practices in Citizen Participation</i>. Paris: OECD Publishing.3. World Bank. (2017). <i>Urban Planning and Citizen Engagement: International Practices and Lessons Learned</i>. Washington, DC: World Bank Group.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de Regulament prevede că, în procesul de elaborare și aprobare a documentației de amenajare a teritoriului și urbanism, consultarea populației să fie obligatorie și integrată în etapele de elaborare a documentației vizate. Astfel, procesul consultativ începe cu inițierea temei-program, continuând cu desfășurarea consultărilor în cadrul studiilor de sociologie urbană, care se organizează în cel puțin două etape: prima etapă, dedicată colectării datelor inițiale, și a doua etapă, care urmărește verificarea gradului de conformitate a soluțiilor propuse cu preocupările exprimate de populație. Consultările ce se desfășoară în cadrul evaluării strategice de mediu pot fi, de asemenea, integrate în etapele ulterioare ale studiilor sociologice.

Procesul consultativ se realizează prin organizarea de ședințe publice desfășurate atât în format fizic, cât și online, asigurându-se astfel înregistrarea și arhivarea integrală a acestora. Notificarea populației se efectuează cu cel puțin 30 de zile înainte, prin mijloace de comunicare multiple, pentru a asigura o participare largă și reprezentativă. Pe lângă ședințele publice, sunt utilizate și alte metode de colectare a opiniilor – precum chestionare, interviuri, focus grupuri, sondaje și ateliere de lucru – astfel încât să se obțină date fiabile, cu verificarea sursei informațiilor.

Organizarea și documentarea întregului proces sunt coordonate de Colectivul de Ancheta Publică, care are responsabilitatea de a supraveghea desfășurarea consultărilor și de a înregistra informațiile colectate.

Proiectul prevede, de asemenea, atingerea unei cote minime de participare în studiile sociologice, calculată conform Tabelului 1 din proiectul Regulamentului, incluzând exclusiv persoanele cu reședința în zona vizată, pentru a asigura reprezentativitatea datelor obținute. Aceste procente reprezintă praguri minime de participare calculate pe baza formulei lui Cochran, adaptată pentru populații finite. Conform parametrilor standard (nivel de încredere de 95%, marjă de eroare de 5% și presupunerea unei variabilități maxime, adică $p = 0.5$), formula pentru o populație infinită generează un eșantion de aproximativ 384 de respondenți. Prin aplicarea corecției pentru populații finite, dimensiunea eșantionului se ajustează în funcție de mărimea populației N . Pentru populații mici (până la 2.000 de persoane), se necesită un procent mai mare (16,10%) pentru a asigura o reprezentativitate adecvată, în timp ce pentru populații mari, numărul absolut de respondenți se stabilizează în jurul valorii de 384, reprezentând un procent mult mai redus (0,04% pentru 1.000.000 de persoane).

Formula utilizată:

$$n = (Z^2 \cdot p \cdot (1 - p)) / e^2$$

Unde:

n = dimensiunea eșantionului.

Z = scorul Z pentru nivelul de încredere (1.96 pentru 95%).

p = proporția estimată a populației interesate (de obicei 0.5 pentru variabilitate maximă).

e = marja de eroare (de obicei 0.05 sau 5%).

Corecție pentru populații finite:

$$n \text{ ajustat} = n / (1 + ((n - 1) / N))$$

Cu referire la aspecte ce vizează intrarea în vigoare, menționăm că se propune data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, având în vedere intrarea în vigoare a Codului urbanismului și construcției nr. 434/2023 pe data de 30 ianuarie 2025, iar prezentului Regulament se elaborează în temeiul Codului.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în

considerare
<p>În procesul de elaborare a proiectului, s-a analizat opțiunea impunerii unei cote specifice de participare exclusiv pentru ședințele publice, ca măsură de asigurare a reprezentativității consultărilor. Totuși, această alternativă nu a fost luată în considerare, având în vedere faptul că, în anumite zone, identitatea locală și gradul de conștientizare privind importanța participării pot fi limitate. Prin urmare, s-a optat pentru un sistem diversificat de consultare, care, pe lângă ședințele publice, include și alte metode de colectare a opiniilor</p>
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Prezentul proiect nu are impact semnificativ asupra sectorului public.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
<p>Implementarea acestor măsuri poate conduce la alocarea unor resurse suplimentare pentru autoritățile responsabile. În același timp, măsurile prevăzute ar putea contribui la sporirea transparenței și la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile publice, prin facilitarea unei implicări mai largi și mai informate în procesul decizional. Măsurile propuse ar putea conferi autorităților publice instrumente sporite pentru protejarea și promovarea interesului public.</p> <p>Estimarea exactă a costurilor suplimentare pentru autoritățile responsabile este dificilă, întrucât acestea variază în funcție de tipul documentației și de complexitatea unității administrativ-teritoriale. Conform estimărilor actuale, efortul suplimentar necesar variază între 50 de ore pentru localitățile cu populație redusă și 300 de ore pentru elaborarea PATN, PATRD sau PUG în municipiile Chișinău și Bălți. În prezent, consultarea publică este adesea formală, fără a genera o valoare adăugată reală în calitatea documentației elaborate, ceea ce subliniază necesitatea eficientizării acestui proces.</p>
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Prevederile prezentului proiect instituie un cadru procedural care permite implicarea sectorului privat în consultările publice privind elaborarea documentației de amenajare a teritoriului și de urbanism. În acest mod, întreprinderile pot comunica necesitățile operaționale și se pot informa asupra strategiilor de dezvoltare. Un dialog eficient între autoritățile publice și mediul de afaceri contribuie la sporirea transparenței, la reducerea incertitudinilor și la crearea unui mediu economic predictibil.
4.4. Impactul social
<p>Din perspectivă socială, implicarea activă a cetățenilor în procesul elaborării documentației de amenajare a teritoriului și de urbanism poate contribui la întărirea identității locale și la consolidarea coeziunii comunitare, favorizând o mai bună înțelegere și apreciere a proceselor democratice.</p> <p>În plus, participarea extinsă, obținută prin diversificarea metodelor de consultare (ședințe publice, chestionare, interviuri, focus grupuri etc.), poate spori încrederea în instituțiile publice și crea un cadru de dialog constructiv între autorități și cetățeni.</p>
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Procesul de consultare publică în cadrul studiilor sociologice implică colectarea de date cu caracter personal. Regulamentul prevede la punctul 13 că obținerea consimțământului persoanelor este responsabilitatea elaboratorului studiului, în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Reglementarea prevede măsuri pentru asigurarea incluziunii și reprezentativității în procesul de consultare publică, inclusiv din perspectiva echității și egalității de gen. Procedurile impuse solicită implicarea diverselor grupuri sociale și prevăd obligația ca entitățile responsabile să adopte metode care să garanteze participarea echilibrată a femeilor, bărbaților, persoanelor cu dezabilități, diverselor categorii de vârstă și alte categorii sociale.
4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu are impact asupra mediului.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul nu transpune acte juridice ale UE.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii de Guvern va fi supus consultărilor publice și avizărilor/expertizărilor de către entitățile publice de resort, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului poate fi accesat la următorul link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/anuntul-privind-initierea-elaborarii-regulamentului-privind-consultarea-populatiei-in-procesul-elaborarii-si-aprobării-documentatiei-de-amenajare-a-teritoriului-si-de-urbanism/13819
7. Concluziile expertizelor
Proiectul Hotărârii de Guvern va fi supus expertizei juridice, în conformitate cu articolul 37 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative, precum și expertizei anticorupție, conform articolului 36 din aceeași lege. Rezultatele examinării expertizelor menționate supra, vor fi reflectate în Sinteza la proiect.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul nu contravine legislației naționale.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Întru realizarea Regulamentului nu vor fi necesare de întreprins acțiuni suplimentare.

Secretar general

Angela ȚURCANU